

EXCELLENT ONDERZOEK IN NEDERLAND: TBC-ONDERZOEK INGEBED IN DE WETENSCHAPS-VISIE 2025

Tuberculose, vaak gezien als een ziekte uit het verleden, komt nog veel voor in grote delen van de wereld. Met 1,5 miljoen sterfgevallen per jaar is tuberculose (tbc) de belangrijkste mondiale 'killer', op hiv/aids na. In 2014 heeft de World Health Assembly van de Verenigde Naties de nieuwe en ambitieuze 'End TB'-strategie aangenomen. Deze strategie moet ertoe leiden dat het einde van de tbc-epidemie als gezondheidsrisico in 2035 bereikt is, en in 2050 moet tuberculose geëlimineerd zijn.

Om deze ambitieuze doelen te bereiken, is het nodig de daling van het aantal tbc-gevallen te versnellen. Het streven is om de huidige daling van 1,55% naar 17% per jaar tot 2035 te laten toenemen. Deze versnelling kan niet worden bereikt zonder onderzoek en innovatie (R&D). In de 'End TB'-strategie heeft de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) drie pijlers aangebracht, waarvan één R&D is. Essentieel in het onderzoek naar tuberculose zijn preventie, diagnose en behandeling van de ziekte. Alleen op die manier is de wereld in staat om tuberculose te elimineren op een doeltreffende én kosteneffectieve manier. Elke euro, geïnvesteerd in diagnose en behandeling van tuberculose, leidt tot grote maatschappelijke winst tussen € 15 en € 70. Dit blijkt uit recent onderzoek van het Copenhagen Consensus Centre, een vooraanstaande denktank welke globale uitdagingen, zoals het uitbannen van tuberculose, onderzoekt.¹

¹ The Copenhagen Consensus Centre, Post-2015 consensus: health perspective, <http://www.copenhagenconsensus.com/publication/post-2015-consensus-health-perspective-tuberculosis-vassall>

Unieke positie van Nederland

Nederland heeft een cruciale bijdrage in de wereldwijde R&D voor het uitbannen van tuberculose en is in de positie om onderzoek naar tuberculose de nodige versnelling te geven. Samen met 21 onderzoeksgroepen heeft KNCV Tuberculosefond het initiatief genomen om de Nederlandse R&D-capaciteit in kaart te brengen. Het resultaat is het rapport 'Tuberculosis Research in The Netherlands: innovation to accelerate global TB elimination'. Hieruit blijkt dat Nederland uitblinkt in vier specifieke gebieden op het gebied van tbc-onderzoek.

De vier gebieden van excellent onderzoek in Nederland zijn:

- 1. Ontwikkeling van tuberculose in het lichaam:** er is nog weinig bekend over de verschillende stadia en factoren van de ontwikkeling van de infectie en ziekte. Fundamenteel en (pre-) klinisch onderzoek geven de kennis en daarmee de handvatten voor de ontwikkeling van een effectief vaccin, voor het verbeteren van de diagnose en het voorspellen van behandelingsresultaten en het verkorten van het gebruik van tbc-medicatie.
- 2. Inzicht in het overbrengen van tuberculose:** Nederland heeft wereldwijd een leidende positie in het uitvoeren van en verzamelen van data uit bevolkingsonderzoeken voor tuberculose. Hierdoor heeft Nederland veel unieke kennis over tuberculose en daarnaast veel samenwerkingsverbanden met vertakkingen naar lokale onderzoeksgroepen. >

3. **Behandeling optimaliseren:**

het gebruik van nieuwe geneesmiddelen voor verschillende vormen van tuberculose. Nederlandse onderzoeksgroepen spelen een belangrijke, prominente rol in onderzoek naar werking van nieuwe geneesmiddelen, naar de prijs van nieuwe middelen, en naar resistentie tegen de bepaalde medicijnen voor tuberculose. Nederland maakt daarbij gebruik van kennis die Nederlandse wetenschappers in landen waar tuberculose veel voorkomt, zoals Vietnam, Oekraïne, Zuid-Afrika.

4. **Versterken van gezondheidssystemen:**

al jarenlang heeft Nederland een belangrijke rol in het aanjagen van veranderingen op het beleid op het gebied van tuberculose, of het nu gaat over lokaal, nationaal of internationaal niveau. Een belangrijke niche voor Nederlandse wetenschappers is de uitvoering van onderzoek en de opschaling van nieuwe tbc-interventies. Zo is veel Nederlandse wetenschappelijk onderzoek van belang in het ontwikkelen van modellen van zorgaanbieding en 'point-of-care' diagnostiek.

Nederland excelleert en passend in Wetenschapsvisie 2025

Nederland heeft een cruciale bijdrage in het onderzoek dat gedaan wordt naar tuberculose, één van de belangrijkste doodsoorzaken in de wereld. Door het in kaart brengen van de onderzoekscapaciteit en het cutting-edge onderzoek per gebied, sluit Nederland goed aan bij de nieuwe 'Wetenschapsvisie 2025: keuzes voor de toekomst' van minister Bussemaker van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De vier specifieke gebieden waar Nederland in uitblinkt, sluiten aan bij de drie ambities die in deze nieuwe wetenschapsvisie worden benoemd. De Nederlandse ambities zijn:

- **De Nederlandse wetenschap is van wereldformaat.**
- **De Nederlandse wetenschap is meer verbonden met de maatschappij en het bedrijfsleven en heeft maximale impact.**
- **De Nederlandse wetenschap is ook in 2025 een broedplaats voor talent.**

Op Prinsjesdag jl. kwam het belang van excellent onderzoek ook terug in de troonrede: in november 2015 zal de regering de Nationale Wetenschapsagenda presenteren. Het doel is om de sterke punten van de Nederlandse wetenschap uit te bouwen en keuzes te maken die zorgen voor een herkenbaarder profiel van instellingen. Dit geeft niet alleen een impuls aan de internationale positie van onze universiteiten, maar ook aan de innovatie- en concurrentiekracht van onze industrie en andere kennisintensieve sectoren.

Call to action

In het rapport van KNCV Tuberculosefonds wordt nader ingegaan waar Nederland in excelleert, waar Nederland het verschil maakt in de wereld, en waar dit onderzoek kansen voor de Nederlandse export biedt. Nu al wordt de Nederlandse expertise ingehuurd door internationale donoren, zoals USAID. Gezien deze onderscheidende rol die Nederland heeft in het aanpakken van één van de grootste doodsoorzaken in de wereld, roepen we Nederlandse beleidsmakers op om zich in te spannen en het volgende te realiseren:

1. **Expliciet benoemen en uitdragen van tuberculose onderzoek waarin Nederlandse wetenschap excelleert.**
2. **Actief positioneren van Nederlands tbc-onderzoek in global health fora en internationale handelsmissies.**
3. **Strategisch positionering van tbc-onderzoek in de Europese onderzoeksagenda (Horizon 2020).**